

**UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU**

**NASTAVNI PLAN I PROGRAM
POSTDIPLOMSKOG STUDIJA
IZ BIBLIOTEKARSTVA**

Sarajevo, 2007. godine

NASTAVNI PLAN POSTDIPLOMSKOG STUDIJA ZA STICANJE NAUČNOG STEPENA MAGISTRA BIBLIOTEČKIH NAUKA NA FILOZOFSKOM FAKULTETU U SARAJEVU ZA KANDIDATE U AKADEMSKOJ 2007/2008. GODINI

OBLAST STUDIRANJA: *Bibliotekarstvo*

Promjene koje su posljednjih dekada dvadesetog stoljeća uvjetovale razvoj novih informacijsko komunikacijskih tehnologija (IKT) umnogome su doprinijele i promjenama unutar bibliotečke znanosti, pa se biblioteka, od institucije koja je bila mjesto deponiranja informacijskih resursa, transformirala u komunikacijsko čvorište za pohranjivanje i pretraživanje informacija. Zato rad u takvoj instituciji zahtijeva visoko obrazovane, specijalizirane stručnjake koji razumiju način na koji se uređuju i vode novonastale biblioteke, stručnjake koji znaju prepoznati, odabrati, urediti i zaštititi informacije relevantne za krajnjeg korisnika.

Da bi se udovoljilo zahtjevima koji se danas postavljaju pred biblioteke i bibliotekarstvo ovaj je postdiplomski studij predvidio izučavanje novih bibliotečkih teorija, uz pomoć kojih je moguće razumijevati promjene u bibliotekarstvu i omogućiti upoznavanje sa savremenim informacijsko komunikacijskim tehnologijama koje obezbjeđuju realizaciju bibliotečkih zadataka u virtualnom okruženju.

U okviru studija predviđeno je izučavanje bibliotečkih tema koje su vezane za kulturnu historiju Bosne i Hercegovine, upravljanje informacijama i znanjem, sistemima za označavanje i pretraživanje informacija, digitalnim bibliotekama (internet i web tehnologijama), bazama podataka, digitalizacijom bibliotečke građe, epistemologijom informacijskih znanosti, kao i temama iz grupe izbornih predmeta koje se bave metapodacima, kognitivnom psihologijom, umjetnom inteligencijom i web dizajnom.

CILJ I ZADATAK POSTDIPLOMSKOG STUDIJA

Cilj postdiplomskog studija iz bibliotekarstva jeste naučno i stručno usavršavanje i osposobljavanje kandidata za obavljanje svih vrsta poslova u savremenim hibridnim bibliotekama, a naročito za voditeljske poslove. Na postdiplomskom studiju kandidati će naučiti procjenjivati informacijske potrebe, planirati primjerene službe i usluge, i kvalitativno i kvantitativno ih vrednovati. Moći će upravljati bibliotekom i sudjelovati u koncipiranju i vođenju informacijske politike u svojoj sredini.

Sljedstveno tome, postdiplomci će po završetku studija:

- poznavati historijski razvoj informacijske kulture u Bosni i Hercegovini i razvoj informacijskih institucija;
- znati vrednovati i očuvati baštinu u multikulturalnom okruženju;
- poznavati način na koji informacije nastaju, kolaju i koriste se;
- znati voditi zbirke i fondove;
- znati postupati s građom i zaštititi je;
- znati organizirati, pretraživati i pronalaziti građu i informacije;
- znati procijeniti informacijske potrebe i planirati odgovarajuće službe i usluge;
- znati koristiti informacijsku tehnologiju u bibliotekama;
- znati planirati i voditi projekte.

U tom kontekstu su i koncipirani predmeti ovoga postdiplomskog studija, pri čemu je težište stavljeno na sticanje znanja koja će postdiplomcima, uz proširenje teorijskih znanja, omogućiti i razvijanje onih kompetencija koje se, u dosadašnjem sistemu obrazovanja na dodiplomskoj razini obrazovanja (četvorogodišnji studij), nisu u dovoljnoj mjeri dobivala.

ORGANIZACIJA POSTDIPLOMSKOG STUDIJA

Postdiplomski studij organizirat će se u prostorijama Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Posdiplomski studij iz bibliotekarstva traje četiri semestra (dvije godine), s tim da će se nastava organizirati u tri semestra, a četvrti je predviđen za polaganje ispita i mentorski rad, odnosno prijavu magistarskog rada.

UVJETI ZA UPIS NA POSTDIPLOMSKI STUDIJ IZ BIBLIOTEKARSTVA

Na postdiplomski studij iz bibliotekarstva mogu se upisati kandidati koji su završili studij na Filozofskom fakultetu, Odsjek za komparativnu književnost i bibliotekarstvo ili neku drugu grupu. Kandidati koji nisu studirali bibliotekarstvo moraju imati najmanje trogodišnje radno iskustvo na poslovima bibliotečkih, dokumentacijskih i informacijskih djelatnosti.

Za upis na postdiplomski studij potrebno je imati prosječnu ocjenu završenog studija najmanje 8 (osam). Prednost pri upisu imat će kandidati sa naučnim i stručnim radovima objavljenim iz oblasti bibliotekarstva i informacijskih znanosti.

Postdiplomskim studijem rukovodi profesor, rukovodilac postdiplomskog studija, a organizacijske i druge poslove obavlja referent za postdiplomske studije Filozofskog fakulteta.

Školarina se plaća semestralno, a iznos upisnine određen je Pravilima Filozofskog fakulteta u Sarajevu.

Ispiti se polažu poslije odslušane nastave, najviše dva puta, a moraju se položiti u roku od jedne godine od završetka nastave. Kandidati su dužni da polože osam obaveznih predmeta i dva po vlastitom izboru.

Kandidat uzima seminarski rad iz jednog od tri predmeta: Historija informacijske kulture u Bosni i Hercegovini, Biblioteka – pojava, razvoj i značaj, Baze podataka, i brani ga tokom semesta u kojem sluša predmet. Uspješno odbranjen seminarski rad uvjet je za ovjeru IV semesta.

Posebno se traži znanje dva strana jezika, jednog aktivno (koji je kandidat slušao i polagao na dodiplomskom studiju) i jednog pasivno (arapski, engleski, francuski, italijanski, njemački, perzijski, ruski ili turski), koji kandidat polaže po svom izboru u toku postdiplomskog studija. Ispiti iz ovih predmeta polažu se na matičnom odsjeku Filozofskog fakulteta u Sarajevu.

Postdiplomski studij završava se izradom i odbranom magistarskog rada. Kandidata u izradi magistarskog rada vodi mentor iz naučne oblasti koju je kandidat odabrao. Mentora imenuje Nastavno-naučno vijeće Fakulteta, a na prijedlog Kolegija postdiplomskog studija.

Broj kandidata za izradu magistarskog rada, po nastavniku, bit će određen posebnom odlukom Kolegija.

Kandidat je dužan da temu magistarskog rada prijavi do kraja trećeg semestra. U prijavi teme kandidat može navesti ime profesora kojeg bi želio za mentora pri izradi magistarskog rada.

Magistarski rad predstavlja samostalnu obradu određenog problema primjenom naučnoistraživačkih metoda i s oslanjanjem na naučnu literaturu. Svojim obimom on ne može biti manji od 70 niti treba biti iznad 100 kompjuterskih stranica integralnog teksta.

Magistarski rad predaje se u 7 (sedam) primjeraka, a brani se pred komisijom koju imenuje Nastavno-naučno vijeće Fakulteta.

Magistarski rad mora se odbraniti najkasnije dvije godine od ovjere posljednjeg semestra. Ovaj rok se može produžiti za još godinu ukoliko postoje opravdani razlozi. Odluku za produženje roka, a na molbu kandidata i na prijedlog Kolegija, donosi Nastavno-naučno vijeće Fakulteta.

Odbranom magistarskog rada kandidat stiče naučni stepen *magistra bibliotečkih nauka*.

NASTAVNI PLAN POSTDIPLOMSKOG STUDIJA IZ BIBLIOTEKARSTVA

Red.	OBAVEZNI PREDMETI	I GODINA		II GODINA		Ukupno sati
br.		SEMESTAR				
		I	II	III	IV	
1.	Historija informacijske kulture u Bosni i Hercegovini	20				20
2.	Upravljanje informacijama i znanjem	20				20
3.	Digitalne biblioteke (Internet i web tehnologije)	20				20
4.	Epistemologija informacijskih znanosti		10			10
5.	Baze podataka		25			25
6.	Biblioteka – pojava, razvoj i značaj		20			20
7.	Digitalizacija bibliotečke građe			25		25
8.	Sistemi za označavanje i pretraživanje informacija			20		20
9.	Ukupno	60	55	45		160

Red.	IZBORNI PREDMETI	I GODINA		II GODINA		Ukupno sati
br.		SEMESTAR				
		I	II	III	IV	
1.	Metapodaci		10			10
2.	Kognitivna psihologija		10			10
3.	Bosanskohercegovačka periodika u evropskom kontekstu			10		10
4.	Osnove web dizajna			10		10
5.	Ukupno		20	20		40

Studenti su obavezni da odslužaju ukupno 180 sati predavanja, od toga 160 iz obaveznih predmeta i 20 sati predavanja iz dva od četiri izborna predmeta, 10 u drugom i 10 u trećem semestru.

**KOLEGIJ NASTAVNIKA I PREDAVAČA
POSTDIPLOMSKOG STUDIJA IZ BIBLIOTEKARSTVA**

Red. br.	OBAVEZNI PREDMETI	Nastavnik – nosilac kolegija
1.	Historija informacijske kulture u Bosni i Hercegovini	Prof. dr. Emina Memija
2.	Upravljanje informacijama i znanjem	Prof. dr. Jadranka Lasić-Lazić
3.	Digitalne biblioteke (Internet i web tehnologije)	Doc. dr. Tadej Mateljan
4.	Epistemologija informacijskih znanosti	Prof. dr. Ugo Vlasiavljević
5.	Baze podataka	Prof. dr. Vladimir Mateljan
6.	Biblioteka – pojava, razvoj i značaj	Prof. dr. Lamija Hažiosmanović, emeritus
7.	Digitalizacija bibliotečke građe	Doc. dr. Tadej Mateljan
8.	Sistemi za označavanje i pretraživanje informacija	Doc. dr. Senada Dizdar

Red. br.	IZBORNI PREDMETI	Nastavnik – nosilac kolegija
1.	Metapodaci	Doc. dr. Senada Dizdar
2.	Kognitivna psihologija	Doc. dr. Nermin Đapo
3.	Bosanskohercegovačka periodika u evropskom kontekstu	Prof. dr. Emina Memija
4.	Osnove web dizajna	Doc. dr. Selma Rizvić

U cilju što kvalitetnijeg organiziranja nastave, nosilac predmeta pozvat će u okviru svog predmeta nastavnike i predavače, istaknute univerzitetske profesore i naučne radnike kao goste za izvođenje nastave u okviru određenih programskih sadržaja.

PROGRAM POSTDIPLOMSKOG STUDIJA

Naziv predmeta: **Historija informacijske kulture u Bosni i Hercegovini**

Status predmeta: Obavezan

Voditelj kolegija: dr. sc. Emina Memija, redovni profesor

Sadržaj:

Predmet se bavi utjecajima koji su ukupni kulturni i civilizacijski procesi imali na Bosnu i Hercegovinu, to jest na sveukupne kulturne i civilizacijske tokove na ovome prostoru. Pod raznovrsnim utjecajima pojedini narodi u Bosni i Hercegovini razvili su svoje specifične forme komunikacijske i informacijske kulture, posebne i specifične institucije u kojima su se opismenjivali, njegovali i čuvali svoju tradiciju.

Ovaj, kolegij obuhvatit će, okvirno, slijedeće teme:

- Pojava krišćanstva u BiH, vjerske ustanove, pisma, knjige
- Kultura života srednjovjekovne Bosne
- Ujecaj srednjovjekovne duhovnosti na kasniji period
- Islam, novi civilizacijski procesi, arapsko pismo, obrazovanje, rađanje intelektualnog sloja
- Nova kultura u životu, običaji, umjetnost u spoju sa naslijeđenim
- Naseljavanje Jevreja iz Španije, njihova baština i uključivanje u zajednicu jezika i kulture
- Tok ćirilice-bosančice kroz osmanski period, djela na ovom pismu
- Pojava prvih medija, priprema i uključivanje u svjetske tokove
- Devetnaesto stoljeće u BIH – karakteristike ovog doba koje se markantno razlikuje od ranijih vijekova po veoma snažnim utjecajima okruženja, svjetskih procesa, a zatim unutrašnjim previranjima i najbitnija posljedica tih događanja je uključivanje Bosne i Hercegovine u novu evropsku civilizaciju.
- Šta za našu zemlju, u ukupnosti života, znači ovaj period
- Preporodni procesi, nacionalna identifikacija
- Novi tokovi u kulturi i umjetnosti, novi pečat na njima

Cilj kolegija. Kandidatima se pomaže da razumiju izvorišta, pravce i sadržaje koji su trajno obilježili ovaj kulturni milje, te da ga prepoznaju u svim njegovim raznolikostima koje je u današnjoj integriranoj Europi naophodno njegovati.

Način polaganja ispita: seminarski rad i usmeni.

Literatura:

- Chaunu, Pierre: Civilizacija klasične Evrope. Izdavački zavod, Beograd, 1977.
- Dizdar, Mak: Stari bosanski tekstovi. Svjetlost, Sarajevo. 1971.
- Duraković, Esad: Orijentologija, univerzum sakralnog teksta. Tugra, Sarajevo 2007.
- Eliade, Mircea: Istorija vjerovanja i religijskih ideja. Prosveta, Beograd. 1991.
- Garaudy, Roger: Živi islam. El Kalem, Sarajevo, 1990.
- Garaudy, Roger: Islam, kultura i socijalizam. SIZ za BiH, Hrvatsku i Sloveniju, Sarajevo. 1989.
- Hadžihuseinović, Salih Sidki Muvekkit: Povijest Bosne. El Kalem, Sarajevo, 1999.
- Ihsanoglu, Ekmeleddin: Historija osmanske države i civilizacije. Orijentalni institut, Sarajevo, 2004.
- Kulundžić, Zvonimir: Knjiga o knjizi. Školska knjiga, Zagreb, 1951.
- Levy, Moritz: Sefardi u Bosni. Bosanska knjiga, /1996/.
- Nametak, Fehim: Pregled književnog stvaranja bosanskohercegovačkih Muslimana na turskom jeziku. El Kalem, Sarajevo, 1990.
- Rizvić, Muhsin: Bosanskohercegovačka književnost u doba preporoda. Starješinstvo Islamske zajednice, Sarajevo, 1989.
- Said, Edward: Orijentalizam. Čigoja, Beograd, 2000.
- Stipčević, Aleksandar: Sudbina knjige. Benja, Lokve, 2000.

Naziv predmeta: **Upravljanje informacijama i znanjem**

Status predmeta: Obavezan

Voditeljica kolegija: dr. sc. Jadranka Lasić- Lazić, redovni profesor(Filozofski fakultet Zagreb. Odsjek za informacijske znanosti)

Sadržaj:

Uvod u epistemološke probleme informacijske znanosti: struktura znanosti i znanja. Razvoj informacijskog fenomena i teorije o razvoju znanja. Prikaz znanja kao teorijski problem informacijske znanosti. Razvoj informacijske znanosti, a) metode i metodologija info-znanosti, b) tipologija znanja. U okviru cjeline *razvoja informacijske znanosti* istražuje se predmet informacijske znanosti (ishodišta informacijske znanosti, definicija i područje informacijske znanosti, teorijski problemi informacijske znanosti). Društvo znanja i društvene promjene. Novi modeli rada: rukovanje znanjem i informacijama, znalačke baze, informacijski izvori, analiza sustava, organizatori informacijskih procesa.

Organizacija informacija i znanja, upravljanje znanjem i mjerenje.

- korisnički konceptualni modeli sustava, ljudske mogućnosti obrade informacija, stilovi sučelja, metode vrednovanja
- metode korištene za studije informacijskih potreba, korištenja i ponašanja pri pretraživanju, analiza zajednice

Cilj kolegija je upoznati postdiplomce s područjem informacijskih znanosti i mjestom bibliotekarstva unutar područja. Svrha je kolegija da studenti usvoje znanja i umijeća za vrednovanje prikaza znanja, te razviju sposobnost razlikovanja prikaza znanja od znanja kao spoznaje; da se upoznaju s metodama za vrednovanje različitih vrsta znanja, te spoznaju razlike o mogućnostima i upotrebnoj vrijednosti određenih vrsta znanja.

Način polaganja ispita: usmeni.

Literatura:

1. Aparac-Gazivoda, T. Teorijske osnove knjižnične znanosti. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 1993.
2. Furner, Jonathan. 2002. "Shera's Social Epistemology Recast As Psychological
3. Lasić-Lazić, J. Znanje o znanju, Zagreb : Zavod za informacijske studije, 1996.
4. Popper, Karl. 1972. "Epistemology Without a Knowing Subject." Chapter 3 of *Objective Knowledge*. Oxford: Oxford (especially pages 106 to 117).
5. Shera, Jesse. 1961. "Social Epistemology, General Semantics, and Librarianship." *Wilson Library Bulletin* 35:767-70.
6. Shera, Jesse. 1970. "Library and Knowledge." p. 82-110 in *Sociological Foundations of Librarianship*. New York: Asia Publishing House.
7. Tuđman, M. Teorija informacijske znanosti, Zagreb : Informator, 1990.
8. Tuđman, M. Obavijest i znanje, Zagreb : Zavod za informacijske studije, 1990.

Naziv predmeta: **Digitalne biblioteke (Internet i web tehnologije)**

Status predmeta: Obavezan

Voditelj kolegija: dr. sc. Tadej Mateljan, docent (Elektrotehnički fakultet Sarajevo)

Sadržaj:

U okviru predmeta obrađivat će se sljedeće teme: Historijat i nastanak Interneta. Internet adrese (URL) i domene. WWW - osnovne ideje na kojima je zasnovan. Osnovni servisi i njihovo korištenje (elektronska pošta, prenos datoteka, liste slanja, rad za udaljenim računarom...) Pronalaženje informacija na Internetu uz pomoć mašina za pretragu. Upoznavanje sa osnovnim i naprednim mogućnostima pretraživanja. Mogućnosti i ograničenja mašina za pretragu. Pojam hipertekstualnih i multimedijalnih dokumenta. Upoznavanje sa jezicima za označavanje dokumenta (HTML, Proširiv jezik za obeležavanje --- XML, SGML, TEI (Podsticaj kodiranju) SQL jezik.

Drugi set tema odnosi se na razvoj strategija za pretraživanje i automatsko indeksiranje. Tu bi se obrađivala slijedeća poglavlja. Pojmovi odziv i preciznost kod sistema za pronalaženje informacija. Automatsko indeksiranje. Baze podataka: Medline, ScienceDirect, Dialog, Questel-Orbit, Lexis-Nexis, Google Scholar, SCI, Cobson. Znanje o jeziku u sistemima za obradu prirodnih jezika. Elektronski rječnici u analizi prirodnih jezika (morfološki, semantički, Wordnet). Programska sredstva za razvoj sistema baziranih na umjetnoj inteligenciji. Primjene metoda umjetne inteligencije. Obrada prirodnog jezika. Ekspertni sistemi. Komunikacija sa računarom putem glasa.

Način polaganja ispita: usmeni.

Literatura:

1. Allen J: Natural Language Processing, The Benjamin/Cummings Publishing Company, Inc.,1987 (glave 1,2,3,4,7 i 8)
2. Baeza-Yates R: , Berthier Ribeiro-Neto: *Modern Information Retrieval*, Addison-Wasley, 1999, glava 13 (Searching the Web)
3. Cooper, Wesley. 'Information Technology and Internet Culture'.
4. <http://www.brandeis.edu/pubs/jove/HTML/V6/iculture.html> (01.03.2005)
5. Gatenby, P. Legal deposit, electronic publications and digital archiving – the National Library of Australia's experience. 68th IFLA Council and General Conference, August 18-24, 2002. URL: <http://www.ifla.org/IV/ifla68/prog02.htm>
6. Krstev,C. : Format i za predstavljanje informacija: otvorena pitanja, Infoteka 1(2), 2000.
7. Krstev,C.: Digitalne biblioteke - razgraničenje pojmova, Infoteka 3(2002)1.
8. Petrić, Dragan: Internet uzduž i poprijeko. Zagreb : Sysprint, 2002.
9. Petrić, Dragan: Brzi vodić kroz Internet. Zagreb : Sysprint, 2003.
10. Sauers, Michael P, *Using the Internet as a Reference Tool*, How-to-do-it Manuals for Librarians, Neal-Schuman Publishers, Inc. New York & London, No. 109, 2001
11. Salton, G: Automatic Text Processing, Addison-Wesley Publishing Company, 1989. (glave 8, 9 i 11).
12. Živkovi, D.: Elektronička knjiga. Zagreb : Multigraf, 2001.

Naziv predmeta: **Epistemologija informacijskih znanosti**

Status predmeta: Obavezan

Voditelj: dr. sc. Ugo Vlasisavljević, redovni profesor

Sadržaj:

Socijalna epistemologija i društvena znanost; posebnost objekata društvene znanosti; preobražaj društvenog poretka u „informatičkom društvu“: rast informacija i produkcije i procesuiranja znanja; postmoderno stanje i informatizirana društva; epistemološko koncept informacije: informacija kao fenomen, manifestacija, ponašanje i učinak; informacija u prirodnim i u humanističkim/društvenim znanostima; različiti pogledi i teorije informacije; znanstveni karakter informacijske znanosti: interdisciplinarnost, vezanost uz informacijske tehnologije, uključenost u evoluciju informatičkog društva; bibliotekarstvo, znanstvena dokumentacija i računarska znanost; različite paradigme i različite potrebe za informacijom kao i kriteriji relevantnosti; tradicionalna stanovišta o informaciji; lingvistika, semiotika i hermeneutika; socio-kognitivni i domen-analitički pristup; sociološki osnovi bibliotekarstva; socijalna epistemologija i bibliotekarstvo; primjena epistemologije u strategijama donošenja informacijskih odluka; socio-epistemološki osvrt na domaće informacijske politike i društvene kontekste bibliotekarstva.

Cilj:

Upoznati studente sa epistemološkim pristupom bibliotečkoj i informacijskoj znanosti. Posebno ukazati na specifičan karakter ove interdisciplinarne znanosti u stalnom preobražaju. Osvjetliti društveni i povijesni kontekst rasta informacijskih tehnologija i posljedice znanstvenog i društvenog preobražaja: informatička znanost i društvo. Trebalo bi steći temeljne uvide u kompleksni karakter inherentnih epistemoloških razmatranja L&IS, kao i u socijalnu epistemologiju novijeg informacijskog društvenog poretka uopće.

Način polaganja ispita: usmeni.

Literatura:

- Audi, R. (1998), *Epistemology. A contemporary introduction to the theory of knowledge*, Routledge, London and New York
- Budd, J. M. (1995) *An epistemological foundation for library and information science* *Library Quarterly* 65(3), 295-318.
- Budd, J. M. (2001) *Knowledge and knowing in library and information Science: A philosophical framework*, Scarecrow Press, Lanha
- Hjørland, B. (2005), *Library and information science and the philosophy of science* *Journal of Documentation* 61(1), 5-10
- Thomas Kuhn (2002), *Struktura znanstvenih revolucija*, Naklada Jasenski Turk, Zagreb
- Žan-Fransoa Liotar (1988), *Postmoderno stanje*, Bratstvo-jedinstvo, Novi Sad
- Machlup, F. and Mansfield, U. (1983), *The study of information: Interdisciplinary messages*, John Wiley & Sons, Inc., New York

- Montuschi, E. (2003), *The objects of social science*, Continuum, London, New York
- Shera, J. H. (1970). *Sociological foundations of librarianship*. New York: Asia Publishing House.
- Tuđman, M. (2003), *Prikazalište znanja*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb

Naziv predmeta: **Baze podataka**

Status predmeta: Obavezan

Voditelj kolegija: dr. sc. Vladimir Mateljan, redovni profesor (Filozofski fakultet Zagreb.

Odsjek za informacijske znanosti)

Sadržaj:

Program: Modeli podataka. Podatak i informacija. Informacijski sustav. Baza podataka. Uloga i zadaci baze podataka u informacijskom sustavu. Upravljački sustav, logičke sheme i sadržaj baze podataka. Odnos baze podataka i operativnog sustava. Razine viđenja baze. Relacijski pristup; relacijska struktura, atribut, domena, relacija, relacijska shema, ključ. Integritet baze podataka. Konzistentnost podataka u bazi. ER model. Uloga upita u obradi baze podataka. Upitni jezici. Osnovni upiti. Zbirni upiti. Podupiti. Pogledi. Mijenjanje sadržaja baze. Konverzija podataka. Zaštita baze podataka.

Infrastruktura Interneta. Web obrasci za komunikaciju s bazom podataka. Web Kontrole za prikaz podataka. Kontrola ispravnosti podataka. Sigurnost. Pretraživanje baze preko Weba. Uvod u Web servise. Osnovni elementi web servisa. Infrastruktura za Web servise. Formati razmjene podataka s Web servisima. Pronalaženje dostupnih Web servisa. Postavljanje i objavljivanje Web servisa. Korištenje Web servisa.

Cilj kolegija: Studenti trebaju upoznati koncepte, mogućnosti i ulogu baze podataka i sustava za pretraživanje informacija u informacijskom sustavu. Praktičan rad s bazom podataka omogućit će studentu da upozna i ovlada različitim metodama rukovanja s bazom.

Način polaganja ispita: seminarski rad i usmeni.

Literatura:

1. Date, C. J., An Introduction to Database Systems, Addison-Wesley, 2004 . (8th edition)
2. Duthie, G., A.: ASP.net, Microsoft Press, 2002.
3. Radovan, M.: Baza podataka, Informator, Zagreb, 1993.

Radovi iz tekuće znanstvene i stručne periodike.

Naziv predmeta: **Biblioteka – pojava, razvoj i značaj**

Status predmeta: Obavezan

Voditeljica kolegija: dr. sc. Lamija Hadžiosmanović, profesor emeritus

Sadržaj:

Jedna od najbitnijih osobina bosanskohercegovačkog društva jeste njegova multikulturalnost, koja je najbolje vidljiva kroz proučavanje bh. bibliotečke građe, pri čemu se susrećemo sa nekoliko pisama i jezika koji su u Bosni i Hercegovini bili u upotrebi tokom minulih stoljeća, ali i danas. U cilju bližeg upoznavanja sa bh. kulturnom baštinom ovaj će se predmet baviti slijedećim temama:

- Nastanak i razvoj biblioteka u svijetu s posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu
- Pismenost svih naroda u BiH u osmanskome periodu
- Kaligrafija kao vid umjetnosti u islamskom svijetu
- Izrada rukopisa (izrada papira, korićenje, iluminacija...)
- Vakufi - temelji duhovnih i profanih institucija gradova
- Stilistički i književni aspekt vakufnana (legatorski dokumenti)
- Pojava prvih vakufskih biblioteka u islamskim zemljama, poseban osvrt na vakufske biblioteke u Bosni i Hercegovini
- Status biblioteka i bibliotekara u Bosni i Hercegovini u osmanskome vremenu u odnosu na ostale zemlje
- Kult knjige i čitanja
- Prožimanje kultura u austrougarskom vremenu (islamsko-orijentalne i zapadno- kršćanske)
- Biblioteke u austrougarskom periodu u Bosni i Hercegovini
- Moderno bosanskohercegovačko bibliotekarstvo

Cilj kolegija. Postdiplomci će pohađanjem ovoga predmeta proširiti svoja znanja o razvoju pisma, knjige i biblioteka u Bosni i Hercegovini, koja će im pomoći da se bolje upoznaju sa kulturnom prošlošću prostora na kojem žive i biti putokaz u očuvanju kulturne baštine Bosne i Hercegovine, što i jeste jedan od osnovnih zadataka bibliotekara.

Način polaganja ispita: seminarski rad i usmeni.

Literatura:

- Alaupović, Tugomir. Prosvjeta, spomenica franjevačke klasične gimnazije. Beograd, 1932.
- Babić, Anto. Kulturni rad Isusovačke gimnazije u Travniku. // Napredak, Sarajevo, 1922. God. 3 (1).
- Bakaršić, Kemal. Fragmenti kulturne historije Bosne i Hercegovine. Sarajevo : Magistrat, 2005.
- Balagija, Abduselam. Uloga vakufa u verskom prosvjećivanju naših muslimana. Beograd, 1933.

- Bašagić, Safvet-beg. Popis orijentalnih rukopisa moje biblioteke. // Glasnik Zemaljskog muzeja, Sarajevo, VII-XII, 1916, XXVII, 3-4.
- Bašagić, Safvet-beg. Bošnjaci i Hercegovci u islamskoj književnosti. Sarajevo : Svjetlost, 1986.
- Bašeskija, Mula Mustafa Ševki. Ljetopis. (1746-1804). Sarajevo : Sarajevo-Publishing, 1997.
- Hadžiosmanović, Lamija. Biblioteke u BiH : 1878-1918. Sarajevo : Veselin Masleša, 1980.
- Hadžiosmanović, Lamija. Uloga i značaj „Muslimanske biblioteke Muhameda Bekira Kalajdžića“. // Bosniaca. God. 9/10, br. 9-10, (2004-2005), str. 61-63.
- Inalcik, Halil: Osmansko carstvo: klasično doba 1300-1600. Zagreb : Srednja Europa, 2002.
- Manguel, A.. Povijest čitanja. Zagreb : Prometej, 2001.
- Memija, Emina; Hadžiosmanović, Lamija. Književnohistorijska monografija i bibliografija. Sarajevo : Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, 1998.

Naziv predmeta: **Digitalizacija bibliotečke građe**

Status predmeta: Obavezan

Voditelj kolegija: dr. sc. Tadej Mateljan, docent

Sadržaj:

Upoznavanje sa pojmom digitalizacije njenim ciljevima i procesima. Načela upotreba skenera, scan-kamera i visokorezolucijskih digitalnih kamera. Osnovni pojmovi iz područja unosa, kodiranja, pohrane, obrade, te ispisa slike i teksta. Optičko prepoznavanje znakova, upoznavanje sa standardnim programima za optičko prepoznavanje teksta, upoznavanje sa drugim vrstama standarda vezanih za digitalizaciju dokumenta (npr . Unicode standard). Pretpostavke za digitalizaciju historijskih dokumenta i tekstova. Odabir i priprema građe za digitalizaciju. Organizacija postupka digitalizacije. Organizacija, označavanje građe i zaštita digitalne građe na duži vremenski rok. Vodeći projekti digitalizacije bibliotečke, građe u svijetu.

Cilj kolegija. Osnovni cilj predavanja je stjecanje znanja o temeljnim principima procesa digitalizacije, a što podrazumjeva upoznavanje sa tehničkim pretpostavkama za izvođenje procesa digitalizacije i sticanja znanja koja potrebna sa izvođenje samog procesa digitalizacije, te upičivanja u problematiku vezanu za organizaciju i označivanje, očuvanja digitalne građe na duži vremenski rok.

Način polaganja ispita: usmeni.

Literatura :

1. Chowdhury, Gobinda ; Chowdhury, Sudatta. Introduction to Digital Libraries. London : Facet Publishing, 2003.
2. Diessn, Raymond J. van, Rijnsoever, Ben J. van, *Managing Media Migration in a*
3. *Deposit System*, KB/IBM Long-Term Preservation Study Report No. 5, IBM Netherlands, Amsterdam, 2002., <<http://www.kb.nl/>>
4. *Handbook for Digital Projects: A Management Tool for Preservation and Access*, ur.Sitts, Maxine K., Northeast Document Conversion Center, Andover, Massachusetts, 2000., <<http://www.nedcc.org/digital/dman.pdf>>, poglavlja: II, IV, VI, VII, IX
5. *Smjernice za korištenje elektroničkih informacija*, Hrvatski državni arhiv, 1999.

6. Stančić, Hrvoje. Digitalizacija kao mogućnost zaštite i predstavljanja baštine. // Školska baština. Rijeka : Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske ; Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci, 2000. Str. 57-61.
7. Priručnik za optičko prepoznavanje teksta Fine Reader: ABBYY FineReader Version 7.0 User's Guide. <http://download>.
8. Vrana, Radovan. Izgradnja digitalnih zbirki : određivanje i izbor kriterija za digitalizaciju knjižnične građe. // Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture / uredila Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004. Str. 79-86.

Naziv predmeta: **Sistemi za označavanje i pretraživanje informacija**

Status predmeta: Obavezan

Voditeljica kolegija: dr. sc. Senada Dizdar, docent

Sadržaj:

Upotreba novih tehnologija i automatizacija obrade bibliografske građe, kao i izgradnja uzajamnih baza podataka, i sve komplikovaniji korisnički zahtjevi bitno su utjecali i na sadržajnu obradu i nametnuli niz pravila i međunarodnih standarda za obradu bibliotečke građe. Da bi se predstavile promjene unutar bibliotečke paradigme, a koje se odnose na sisteme za pohranjivanje i pretraživanje informacija, kurs će biti realiziran kroz tri cjeline.

U prvom dijelu predavanja studenti će biti upoznati sa promjenama unutar bibliotečkog diskursa koje se odnose na osnovne bibliotečke djelatnosti dokumentacijsku informacijsku i komunikacijsku. Posebno će se obratiti pažnja na informacijsku djelatnost i njene promjene i prilagođavanje novom okruženju.

U drugom dijelu kolegija studenti/ice će biti upoznati sa osnovnim pojmovima preko kojih se definira sadržajna obrada, metodama i postupcima koji se koriste u sadržajnoj obradi. Dio predavanja bit će posvećen i promjenama koje su u sadržajnu obradu unijele nove ICT (informaciono-komunikacijskih tehnologija), što je doprinijelo i promjenama u teoriji stvarnih kataloga. Praćenjem promjena i na pojmovnom nivou uočava se da jedan od najfrekventnijih pojmova u teoriji stvarnih kataloga postaje pojam indeksiranje i njemu će biti posvećena posebna pažnja.

Indeksiranje u svom osnovnom značenju predstavlja proces ekstrakcije predmetne materije iz dokumenta, što rezultira jezikom za označavanje (ključne riječi, predmetne odrednice, stručna oznaka...). Predavanja će obuhvatiti jezike za označavanje, njihove vrste i osobine. Uz ove sisteme bit će obrađena i tema vezana za druge vrste sistema za označavanje koji su zasnovani na narativnoj formi poput apstrakta.

Treću cjelinu činit će predstavljajne problema koji su vezani za pretraživanje informacija (problemi oblikovanja upita), vrednovanje kvalitete pretraživanja i upozavanje sa osnovnim strategijama pretraživanja (korištenje Booleovih operatera, kraćenje...).

Cilj ovog kolegija je da se postdiplomci upute u osnovne teorijske postavke sistema za označavanje, osobito one koji se odnose na sadržajnu obradu dokumenata i da se upoznaju sa međunarodnim standardima, smjernicama i pravilima relevantnim za sisteme sadržajne obrade. Razumjevanje kompleksnosti sistema za označavanje i pretraživanje, primjena tehnika pretraživanja i vrednovanje procesa i rezultata. Upoznati će različite tehnike i načela, te strategije pohrane i pretraživanja.

Način polaganja ispita: usmeni.

Literatura:

1. Chowdhury, G.G. Introduction to modern information retrieval. London: Library Association Publishing , 1999.
2. Guidelines for Apstrakt (ANSI/NISO Z39.14.) publikovan 1997. godine
3. Dizdar, Senada. Apastrakt u teoriji i praksi. // 1. međunarodna znanstvena konferencija “The Future of Information Sciences: INFutire 2007 - Digital

- Information and Heritage”/ uredili Sanja Seljan i Hrvoje Stančić. Zagreb : Odsjek za informacijske znanosti, Filozofski fakultet, 2007. str. 563 –579.
4. Foskett, A.C. The subject approach to information. 8th. ed. London : Library Association Publishing, 1996.
 5. Jokić, Maja. Evaluacija korisničkih izvora informacija s korisničkog stajališta. // Seminar arhvi, knjižnice, muzeji : mogućnost saradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova / uredile Mirna Willer i Tinka Katić. Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo. 1998. Str. 69-81.
 6. Lankaster, F. W. Indexing und Abstracting in Theory and Practice, secend ed. Illionis, Graduate School of Library and Information Science , 1998.
 7. Lazić –Lasić, Jadranka. Sadržajna obrada u knjižnici // Seminar arhvi, knjižnice, muzeji : mogućnost saradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture: zbornik radova / uredile Mirna Willer i Tinka Katić. Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1998. Str. 165 – 170.
 8. Mikačić, Mira. Teorijske osnove sustva za predmetno označavanje. Zagreb, Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1996. (Odabrana poglavlja).
 9. Rowley, J. The controlled versus natural indexing languages debate revisited : a perspective on information retrieval practice and research. // Journal of information science. 20, 2(1994), str. 108-119.
 10. Rowly, Jennifer and John Farrow. Oganizing Knowledge. An introduction to managing access to Information. (3. ed.) Aldershot, England : Grower, 2000
 11. Golub, Koraljka. Premetno pretraživanje u knjižničnim katalozima s Web-sučeljm (magistarski rad), Zagreb : Filozofski fakultet, 2003.
<http://eprints.rclis.org/archive/00003379/01/Magisterij-hrv.pdf> (17. 10. 2006.)
 12. Delsey, Tom. Preispitivanje konvencionalnih paradigmi za opis dokumenta. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 46, 1-2(2003), str. 32-43.
 13. Cordeiro(Lopes), Maria Ines. Organizacija znanja i predmetne odrednice : jačanje jedne od najslabijih tačaka međunarodnog knjižničarstva. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 44, 1-4(2001), str. 129-144.
 14. Vickery, B. C. Classification and Indexing i Science. 3th ed. London : Butterworths, 1975.

Naziv predmeta: **Metapodaci**

Status predmeta: Izborni

Voditeljica kolegija: dr. sc. Senada Dizdar, docent

Sadržaj:

Upotreba metapodataka za opisivanje digitalnih dokumenta u mrežnoj okolini jedan je od najznačajnijih projekata u polju informacijskih znanosti koji se razvija uporedo sa širenjem Interneta. Razvoj metapodataka ne pripada samo bibliotečkoj zajednici nego svima onima koji proizvode i koriste elektronske dokumente, jer su se oni pokazali kao osnovni alati u organiziranju pristupa cjelokupnom ljudskom znanju. Karakteristično za metapodatke je da oni podržavaju različite vrste zadaća, poput lociranja, otkrivanja dokumentiranja, odabira i drugo. Ovaj kolegij će kroz slijedeće teme obrađivati materiju vezanu za metapodatke.

Osobine zapisa. Pojam metapodataka. Metapodaci i savremeno bibliotekarstvo. Vrste metapodataka i povezivanje sa zapisom. Međunarodni standardi i praksa s metapodacima. Upoznavanje sa najpoznatijim modelom metapodataka – Dublin Core.

Cilj kolegija: Studenti će steći osnovna znanja vezana za metapodatke i upoznat će se sa napoznatijim modelima metapodataka.

Način polaganja ispita: usmeni.

Literatura:

1. Baker, Thomas. A Grammar of Dublin Core. // D-Lib Magazine. 6, 10(2000), 1-11
<http://www.dlib.org/dlib/october00/baker/10baker.html> (28.9. 2006.)
2. Dublin Core Metadata URL: http://purl.oclc.org/metadata/dublin_core/ (29.10. 2006.); vidi i URL: http://purl.org/metadata/dublin_core/ (29.10. 2006.)
URL: <http://www.oclc.org/research/projects/viaf/default.htm> (29.10. 2006.)
3. Hakala, Juha. Dablinski osnovni skup elemenat metapodataka. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 43, 1-2(2000), str. 38-49;
4. Hodge, Gail. Metadat mode simpler : A Guide for Libraries
http://www.niso.org/news/Metadata_simpler.pdf. (15. 12. 2005).
5. Hopkinson, Alan. Metapodaci : pregled. // Infoteka. 5, (2004), str. 17-22
<http://www.unilib.bg.ac.yu/bibliotekarstvo/infoteka/spec/17-22.pdf> (29.10.2006.)
6. Project RE: 1004 (RE): DESIRE – Development of a European Service for Information on Research and Education; Part III The role of classification schemes in Internet resource description and discovery, Deliverable 3. 23. –19. feb. 1997.
7. Reynolds, Regina. ISSN, Identifikatori metapodaci u digitalnom svijetu. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 47, 1-2(2004), str. 17-29.
http://www.hkdrustvo.hr/vjesnik/files/VBH_1-2_2004_Reynolds.pdf (29. 10. 2006.)
8. Vrana, Radovan. Uloga i razvoj metpodataka u opisivanju mrežnih izvora informacija. // Stručni skup Predmetna obradba –ishodište i smjernice. / uredile Jadranka Lasić-Lazić ... [et. al.], Zagreb : Hrvatsko knjižnično društvo, 1998. Str. 123 - 135;

9. Willer, Mirna. Interoperabilnost sadržaja metapodataka. // 4. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture / uredile Mirna Willer i Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2001. Str. 57-72.
10. Willer, Mirna : Metapodaci u organizaciji podataka o električnoj građi. // 2. i 3. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnost suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture: zbornik radova / uredile Mirna Willer, Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko muzejsko društvo, 2000. Str. 58-64.
11. Willer, Mirna. Metapodaci za dugoročnu zaštitu elektroničke građe. // 5. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnost suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture: zbornik radova / uredile Mirna Willer, Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2002. Str. 55-69
12. Weibel, Stuart [et. al.]. Dublin Core Metadata for resource discovery. RFC2413. URL: <http://www.ifla.org/documents/libraries/cataloging/metadata/rfc2413.txt> (25.10.2006.)

Naziv predmeta: **Kognitivna psihologija**
Status predmeta: Izborni
Voditelj kolegija: dr. sc. Nermin Đapo, docent

Sadržaj predmeta:

Definicije kognitivne psihologije. Ključna pitanja, područja i teme kognitivne psihologije. Kognitivna psihologija i druge discipline.

Procesiranje informacija i kompjuterska metafora. Čitanje: primjer procesiranja informacija.

Pamćenje. Tradicionalni i alternativni modeli pamćenja. Kodiranje, pohranjivanje i pronalaženje informacija.

Organizacija deklarativnog znanja. Pojmovi i kategorije. Semantička organizacija (modeli semantičke mreže). Organizacija proceduralnog znanja. Integracija deklarativnog i proceduralnog znanja. ACT model.

Ekspertiza: organizacija i elaboracija znanje i rješavanje problema.

Pristupi u tumačenju inteligencija. Definicije inteligencije. Inteligencija i procesiranje informacija.

Vještačka inteligencija. Turingov test. Rani programi (GPS, ELIZA i PARRY). Ekspertni sistemi. Konekcioniistički modeli.

Način polaganja ispita: usmeni.

Literatura:

- Sternberg, R. (2005). Kognitivna psihologija. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Reed, S. (2004). Cognition: Theory and Application. Belmont: Wadsworth, Thompson Learning.
- Glass, A.L. Holyoak, K.J. (1986). *Cognition*. New York: Random House.
- Hampson, P.J. I Morris, P.E. (1996). *Understanding Cognition*. Oxford UK: Blackwell.
- Ellis, H.Ć. I Hunt, R.R. (1993). *Fundamentals of Cognitive Psychology*. Boston: McGraw Hill.
- Zarevski, P. (2000). *Struktura i priroda inteligencije*. Jastrebarsko: Naklada Slap
- Zarevski, P. (2001). *Psihologija pamćenja i učenja*, Naklada Slap. Jastrebarsko
- Gardner, H., Kornhaber, M.L., Wake, W.K. (1999). *Inteligencija, različita gledišta*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Sternberg, R.J. (Eds.). (2000). *Handbook of Intelligence*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Radovi iz tekuće znanstvene i stručne periodike.

Naziv predmeta: **Bosanskohercegovačka periodika u evropskom kontekstu**

Status predmeta: Izborni

Voditeljica kolegija: dr. sc. Emina Memija, redovni profesor

Sadržaj:

Časopis kao sredstvo javne komunikacije javlja se znatno prije novina i revija. Razlozi njihovog kasnijeg pojavljivanja u Bosni i Hercegovini su: nizak nivo pismenosti, slab protok informacija, nedostatak stručnjaka, nepostojanje svijesti o značaju informacija.

Ovaj kolegij obuhvatit će, okvirno, slijedeće teme:

- Historijski razvitak časopisa u svijetu
- Usmena korespondencija znanstvenika, akademije i učena društva, "nevidljiva društva", autorski časopisi
- Sudionici u znanstvenom komuniciranju
- Časopis kao sredstvo znanstvenog komuniciranja
- Razvoj časopisa u Bosni i Hercegovini u osmanskome i austrougarskom periodu.

Cilj kolegija je upoznati postdiplomce s nastankom i razvojem časopisa i njihovom ulogom u razvoju znanosti, kulture i nacionalne identifikacije.

Način polaganja ispita: usmeni.

Literatura:

- Arhiv Bosne i Hercegovine (austrougarski period)
- Kamhi, Haim: Jevrejska publicistika u Bosni i Hercegovini, Spomenica 400. godina od dolaska Jevreja u BiH , 1566-1966, Sarajevo, 1966.
- Kreševljaković, Hamdija: Štamparije u BiH za turskog vremena (1529-1878), Građa za povijest književnosti hrvatske, knj. 9, Zagreb, 1920.
- Kruševac, Todor: Bosanskohercegovački listovi u XIX veku, Veselin Masleša, Sarajevo, 1978.
- MacLuhan Marshall: Guenbergova galaksija. Nolit, Beograd, 1973.
- Memija, Emina: Od slike do knjige. 2. dopunjeno izd., NUB BiH, Sarajevo, 2007.
- Pejanović, Đorđe: Bibliografija štampe Bosne i Hercegovine 1850-1941. Veselin Masleša, Sarajevo, 1961.
- Stipčević, Aleksandar: Povijest knjige. Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1985.

Naziv predmeta: **Osnove web dizajna**

Status predmeta: Izborni

Voditeljica kolegija: dr. sci. Selma Rizvić, docent (Elektrotehnički fakultet Sarajevo)

Sadržaj:

Upoznavanje sa osnovnim teorijama i tehnikama Web dizajna. Pojam hipertekstualnih i multimedijalnih dokumenta. Osnovne tehnike za generisanje izlaza. Upoznajte osnovne Web tehnologije, uključujući HTML, CSS i XML. Formatiranje tekst i dodavanje hiperveza, ikonica i mapiranje slike. Dodavanje slika u u formatima GIF, JPEG, PNG, kao i multimedijske elemente animaciju, zvuk i video. Programiranje Web aplikacije pomoću jezik JavaScript.

Cilj:

Dati studentima temeljna znanja iz teorije Web dizajna i osposobiti ih da mogu samostalno programirati i održavati web stranice.

Način polaganja ispita: usmeni

Literatura:

- HTML i Web dizajn : kroz praktične primere / Kris Jamsa, Konrad King, Andy Anderson ; prevod Marija Bojinović, Svetlana Banović. - Beograd : Mikro knjiga, [2003].
- The Library Web / Julie M. Still, editor. - Medford : Informations Today, 1997.
- MICROSOFT Office FrontPage 2003 : korak po korak / [prevod Aleksandar Kocić]. - 1. izd. - Beograd : CET [i. e.] Computer Equipment and Trade, 2004.
- Powee Thomas A. : Web dizajn: kompletan priručnik, 2001.